

L'EVOLUCION DEUS TOPONIMS DE LAS COMUNAS EN OCCITÀNIA

EVOLUCION DEUS TOPONIMS

L'EVOLUTION DES
TOPOONYMES DES
COMMUNES EN
OCCITANIE

RIGOSTA Joan-Brageirac: Los noms de las parròquias e de las comunas d'Òlt e de Dordonha: etapas e accidents.

La dénomination des paroisses et des communes du Lot et de la Dordogne : étapes et accidents.

Coma soi lo primièr de la tièra dels intervenents, dins aquesta primièra sesilha, (espèri que n'i aurà maitas) m'es estat demandat de rafrescar la memòria de los que son pas d'especialistas de toponimia, en rapelar las etapas de la formacion dels noms de las comunas. Prendrai d'exemples dins dos departaments : Òlt (de la region Miègjorn-Pirenèus) e Dordonha (en Aquitània), e ensajarai de far veire tanben quines accidents, ancians o modèrnies, son arribats aici o alai...

Los toponims comunals son, per quauqu'unes, plan mai ancians que las parròquias, que las primièras se son creadas dins lo campèstre, altorn del sègle IIIIn ; (lo mot « parròquia » es citat pel primièr còp al Concili de Calcedònia, en 451 ; se son tanben apeladas « diocèsi », fins al sègle VIn.) E fòrça noms de comunas an existit plan de temps avant las primièras « comunas », als sègles XIIn e XIIIn. Lo mòt n'aviá pas alara lo mesma sens que uèi.

Après lo Concordat e las lèis del 18 de Germinal de l'an X, la Comuna pòt s'espandir sus mai d'una parròquia : dins Òlt per exemple, passam de 550 parròquias a 340 comunas, al cors del sègle XIXn. Aquò se faguèt pas totjorn suaudament, e de còps n'avèm encara de ressons a l'ora d'ara.

Un mòt, avant d'entrepréner l'istoric d'aquelas denominacions, sus nòstre metòde de trabalh : d'abòrd, nos cal collectar e verificar las fòrmas modèrnas dels toponimes : per exemple, en Dordonha, Salinhac – Aivigas, en francés Salignac-Eyviges, es sovent legit - e escrit sul jornal - « Salignac-Eyvignes » !

Puèi, avèm de cercar totas las fòrmas ancianas disponibles, en estimar se son fisables, e en esperar que revertaràn la fòrma d'origina d'un biais mai clar que las fòrmas modèrnas, sovent escuras, e deformadas d'un biais extraordinari : qui pòt reconéisser a primièra vista, dins los noms (que citi en francés) de « Xaintrailles » (47) de « Saint-Aulaire » (19) o « Saint Aulaye » (24) la paura Santa Eulàlia, qu'a patit (coma fòrça autres Sants) un vertadièr martiri toponimic !

Per çò qu'es del Peiregòrd, la majoritat de las sorsas que nos balhan de fòrmas ancianas son medievalas : 45 % del segle XIIIIn, 23% del XIIIn e 14 % del XIVn, amb un pichon 10% de fòrmas d'avant l'an 1000.

Nos demòra plus qu'a estudiar l'evolucion fonetica, per assegurar una melhora ipotèsi etimologica : aquò nos balha pas solament d'entre senhas sul sens, sus las rasons de la denominacion, sus l'epòca que foguèt impausada, sul monde que la balhèron : aquò nos indica tanben, sovent, la grafia de prepausar. Un exemple : lo nom de « Saint Chamassy » (24) se deu escriure : Sench Aumaci (òm reconeis mai o mens un Sanctus Eumachius), çò que revèla lo nom vertadièr del Sant patron. Mas « Saint Geyrac », del mesma departament, serà correctament escrit : Sengeirac, sens cap de Sant aquel, qu'es un ancian *Senecarius o *Sinigarius, amb lo sufixi -acum.

Los problèmes van començar quand i aurà conflicte entre la fòrma « etimologica » e la fòrma « socializada » : es lo cas de « Groléjac » (24) que se deuriá escriure : Gaulejac (*Gaulejac* 1152, *Gaulejacum* 1283). Mas la fòrma Grolejac se tròba al segle XVIIIIn, e fòrça monde aquí dison /growlədza/ : la fondacion de *Gavilleius es victima de l'atraccion del mòt *graula*, probable !

LALINDE

LA LINDA

Etapas istoricas de la formacion dels noms de comunas

Los noms mai ancians que coneissèm, son, coma disèm, « pre-celtics » o « pre-indò-europeans » : foguèron balhats per de populacions del Neolitic, que nos an daissats sonca quauques « fossils linguistics », mai que mai de noms de ribièras e de montanhas, de rius e de puègs : Calés (24 e 46) presenta la raiç *KAL- que designa « lo ròc » ; Corn e Cras, dins Òlt, venon d'una autra fòrma de la mesma raiç.

E dins Montcuq, vilatge pro conegut, lo pre-celtic *KUKK- « mont, puèg » s'ajusta al latin *montem*, que vòl dire la mesma causa. I a pas gaire de noms d'aquela epòca.

Los Celtes, arribats dins lo Mièjorn mai tard que dins lo Nòrd (dins lo IIIIn siècle av. J.C.), an fondat quauquas vilòtas, los primiers noms en -acum, coma Carennac, Cambayrac, Cardalhac dins Òlt, o encara Eyvira (sul nom *Eburius*), Javerlhac o Nantiat (sus *Nantuus* « lo de la val ») en Dordonha. Aqueles noms son pas latins, mas de còps, òm n'es pas tròp

segur. Autres noms, que son pas de noms de personnes : sus *glanno-* « la riba » an fait Glanas (46) e Daglan (24 : « bona riba ») ; sus *conde-* « confluent », avèm Condat (24 e 46) ; e cal pas oblidar los noms en -uèlh (del gallés *oialo* « camp, clarièra ») Maruelh (granda clarièra) o Eissiduelh (« la clarièra d'en-naut »)

Es la mesma causa ambe los Romans que, pendent la *Pax romana*, ancreat fòrça fondacions, siague amb lo sufixi roman -anum (Promilhanas, 46, Proissans, 24) siague ambe lo sufixi celtic -acum (pas luènh de 100 en Dordonha !). Per exemple, un Severius a fondat Sieurac d'Òlt, un autre Sieurac de Dordonha. Lo sufixi es sovent dissimulat, coma dins Ajat (Avitius), Lussas (Lucius) o Ponchapt (Pontius). A costat d'aqueles noms de fondacions, fòrça « *appellatius* » romans an servit a nommar de vilatges : *cultura* per Coutures 24, *fagus* « lo fau » per Fajolas 46, per exemple.

M'arrèsti una minuta per una remarcia importanta : los mots de totas aquelas lengas ancianas an trascolat a travers los sègles e las lengas successivas, e sovent aquellas lengas los an « recuperats » : atal, per exemple, per CALM, mot d'origina pre-celta, que l'occitan n'a fait la cam (« lo plan, lo planiòl ») ; los Tucs, Tucas e Tuquets, son tanben d'origine p.i.e., mas son de mots occitans ; la *cassania* gallesa es venguda una cassanha : aquò vol pas dire que lo nom de Lacassanha 46 es d'origina gallesa ! Es parièr per los mots latins, *vallem* e *fontem* per exemple : son nòstras vals e nòstras fonts, emplegats a tota època en lenga d'òc. Cal pas confondre l'antiquitat del mòt ambe l'ancienetat de la denominacion !

Arribam adara als Germans : los Visigòts per nautres del Miègjorn, qu'après aver traversat l'Euròpa de cap a fons, nos venguèron per Itàlia e Provença, e establigueron, al sègle Vn, lo reialme de Tolosa, puèi de Toledo, avant d'estre batuts per los Francs. Coma sos predecessors, fondèron fòrça vilas, de còps en gardar lo vièlh sufixi -acum (Gojonac 46, proprietat d'un Gundo, o Jarnac 16, qu'era la terra d'un Agarn). Mai sovent, lo sufixi qu'emplegavan per las fondacions èra -ingos (« lo monde, la familia, l'ostalada, los servitors de... ») qu'es a l'origina dels noms en -ens, coma Rabastens 81, Festalens (grafia francesa Festalemps, terra d'un Fastila) : aqueles noms son corrents altorn de Tolosa (Escatalens, Escalquens e autres) mas n'i a pas en Carcin.

Quauques vilatges pòrtan tanben de noms venguts de la lenga germanica : Dieupentalha 82, ont l'òm vol reconéisser un ancian *diopen-tal* « val prigonda », per exemple. Lo mòt mai coneget es bòrda, a l'origina de Bordelhas 24, mas i a encara Saal « ostal grand » que trobam, probable, dins La Sala 12 ; Marka « la limita » coma a Lamarca 33 o a Marcais 24...

D'autres rapèlan los noms dels pòbles envaseires : i aguèt d'Alamans a Alamans (24, 47), de Burgòndis a Borgonhaga 47, de Gòts a Godorvila 82, Vilagodon 81, Godon 46, de Taifalas a Tofalhas 82, sens oblidar los Vandals de Gandalha 47 o Gandalor 82.

Los Visigòts èran crestians (arians, mas acabèron per se convertir) e lo cristianisme s'espandiguèt dinc al fons de las campanhas tre lo sègle Vn, ambe lo culte dels Sants. Cada vilatge, cada capèla, vòliá aver lo seu, çò que fa qu'avèm sovent de noms de Sants d'un sol lòc (« Saints obscurs, locaux ou inconnus », coma los qualifica la Glèisa (P.ex. los Sants Pomponh, Marcori e Rabier, las Santas Alvera, Mondana e Natalena en Dordonha). Coma l'espandiment del culte dels grands Sants es coneget, òm pòt datar amb pro de precision la fondacion d'una glèisa, que lo vilatge venguèt enrodar.

Dordonha es justament lo departament qu'a lo mai de Sants (dins los noms de comunas) en França : 163 sus las 557 comunas. Rapelam (sens ne tirar cap de conclusion) que i a dètz Sants per una Santa...

Dos « accidents » son arribats dins l'airal de l'agiotoponimia : lo -CH final de SANCH, forma anciana del mòt « Sant », s'es vengut empear a la debuta del nom del Sant, quand aqueste començava per una vocala : après « Saint-Chamassy » qu'ai citat, vaquí « Saint-

Chamarand » dins Òlt (Sanch Amarand)... Segond accident : un nom de vila que començava per la sillaba /Sén-/ a fait aparéisser un sant imaginari, coma es lo cas a « Saint-Geyrac », ja citat, o dins Òlt a Aissendolús, d'ont sortiguèt un estranh « Saint-Dolus »...

Ai parlat de Santa Eulàlia, e las deformacions de son nom ; d'autres Sants tanben foguèron trasvestits, coma Sent Troian de Peiregòrd, devengut « Sainte-Trie » ; d'autres encara foguèron « remotivats » en foncion de lors poders de garison : atal Santa Rodena foguèt « Santa Rondina », Sant Sulpici « Sant Suplici » e sant Eutròpi « Sant Estròpi », per que garissiá los estropiats. Demòran encara de traças d'aquelas prononciacions, e los que las emplègan i tènon fòrt !

Al cors del temps, se son ajustats de determinants, qu'an pogut variar : atal « Saint-Germain-le-Ferrugineux » 24 en 1792, es ara « Saint-Germain-des-Prés », Sant German daus Prats.

A la Revolucion, quauques noms de Sants foguèron naturalament cambiats, mas òm pòt se demandar çò que se passèt dins las campanhas, ont los noms de Sants èran pertot ; se prenèm l'exemple de l'Òlt, vesèm, cèrtas, que Sent Projet foguèt mudat en « Puy Libre », Puèg-l'Avesque en « Mont-Libre » ; mas Sent Daunès (Danís) s'apelèt « Daunès », e Sent Seren (fr. « Saint-Céré ») tot simplament ...Sen-Céré, tot es dins la grafia. Demòra pas res d'aquellos cambiaments, en çò nòstre.

Enfin, la cristianisacion nos a daissats de noms d'establiments eclesiastics, coma Menesteròl (lo pichon mostièr), l'Hospitalet 46 (fondat en 1095) o Puèg-l'Avesque, dins Òlt tanben.

Lo periòde feudal es la darrièra granda època de formacion dels noms de comunas, d'una part amb los noms de castèls e d'autres obratges de defensa, d'autra part amb de noms que dison l'estatut o la situacion dels vilatges, o fondacions divèrsas dels sègles XIIn e XIVn.

La Mòta (n'avèm dos exemples dins Òlt, La Mòta Cassèl e La Mòta Fenelon) es lo nom dels primièrs castelets, bastits de fusta, sus lor turra. Lo castèl es representat per Castels (24) e lo castèl « nou » per mantun Castelnau (C. La Capela Pechaud 24, C. de Monratier 46). Trobam tanben Castèlfranc, qu'era una bastida, e fòrça autres detrmínants ; i a tanben de diminutius (Cailús 82, Carlús, Chalús 24, Carlucet 46...) e d'augmentatius (Castelàs 47 e.c.a.)

Caliá naturalament de pòstes de garda (Lagardèla 46) mai que mai sus las « frontièras » de las possessions del senhor : Comarca 24 n'es lo testimòni. E quauques comunas podián obténer de libertats : Mairinhac-lo- Francal 46 n'a gardat lo remembre.

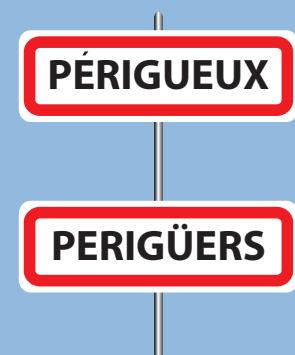
L'explosion demografica dels sègles XIIn, XIIIn e XIIIn aguèt, entre autres consequéncias, la construccion de quatre tipes de vilas novèlas, encara plan presentas dins nòstra toponimia :

- las « vilas nòvas », creadas per los senhors, sens franquesas, coma Vilanuèva d'Òlt (Vilanuèva d'Agen dinc a la debuta del sègle XXn) ;
- las « vilas frances », ambe franquesas e libertats : avèm 15 vilas d'aquel nom dins lo Miègjorn.
- las « Salvetats », tèrras d'asili, de fondacion eclesiastica lo mai sovent : i a un pauc de pertot de lòcs nommats La Salvetat, La Sauvetat, Sauvatèrra...
- las « bastidas », plan estudiadas, que son los primièrs exemples d'un urbanisme concertat ; bastidas francesas o anglesas, s'apèlan simplament « La Bastida » (Labastida-Fortunièra, uèi Labastida-Murat, 46) o « Lo Bastit » (46), ambe sovent un determinant, coma a L d'Armanhac 40 o L-de-Seron 09.

Mas de còps an pres lo nom d'una vila luènha e prestigiosa : Valença (81 e 82) Granada (31 e 40) e dins lo Gèrs, Barcelona, Fleurança, Pavia...

Enfin, n'i a que pòrtan tanben lo nom de lor fondator, coma Beumarchés 32 o Artés 64, fondata per Robèrt d'Artés. Es aquí que trobam los quauques noms angleses que nos demòran de la Guèrra de Cent Ans: Liborna 33 (Roger of Leyburn), Hastings 40 (Jean de Hastings) o Nicòla 47 (Lincoln).

Òm pòt dire que, a la debuta del sègle XVn, la granda majoritat (n'i a que dison : 90% !) dels toponims son establits ; i aurà pas, dinc a nòstra epòca, que d'ajustaments variats, mai que mai administratius.

Las transformacions modèrnas

Se la Revolucion daissèt pas gaire de traças dins los airals carcinòl e peiregòrd, l'Administracion, seguent lo mai sovent las demandas dels Conselhs municipals, a modificat un pauc lo paisatge toponimic, als sègles XIXn e XXn.

Quauquas « comunas » o parròquias pichonas desapareisson, e seràn simplament de « seccions » d'una altra comuna : es atal que la Dordonha a perdut un vintenat de toponims comunals. Dins Òlt, per exemple, Sent Circ-Bèl-Arbre (un polit nom !) e Solhaguet se son fonduts en Sent Circ e Solhaguet : aicí la pèrta es parciala.

Al sens contrari, de noms de maines van accedir a la dignitat de toponim communal, per las nombrosas creacions del sègle XIXn : 28 dins Òlt, e cal ajustar las 10 creacions del sègle XXn , entre 1902 e 1951 (Mairac, Lunagarda, Senièrgas...) De notar qu'òm vei aparéisser de toponims en francés : Les Quatre Routes, en 1912, que correspond pas a cap de fòrma occitana locala .

Es tanben l'epòca ont de vilatges omonims se tròban dins lo mesma departament : de determinants van devenir necessaris, coma per las tres comunas del Segalar e del Causse, dins Òlt, qu'an lo mesma nom : i aurà Senalhac, Lentilhac e Sabadèl de Latronquièra, e Senalhac de Lausés (lo monde dison puslèu : Senalhac del Causse), Lentilhac e Sabadèl de Lausés.

Los determinants pòdon èstre solament ajustats (Biars, 46 deven Biars-sur-Cère en 1934) o modificats (St. Paul-Labouffie, 46, deven St. Paul-de-Loubressac en 1947 ; tant pis per la « bofia », qu'es una cauna, en parlar carcinòl ; cossí que siague, los abitants dison solament : Sent Pau.). Aquí tanben, vesèm se formar de determinants en francés, coma a Flaujac-Gare, 46, en 1918.

Conclusion

Tot aquel (tròp) brèu panoramà, un pauc esquematic, que venèm de percórrer, representa çò qu'apelarai « lo trabalh en amont » : trabalh de collectatge, de recèrca, trabalh de paciència e de prudència, trabalh collectiu tanben, qu'avèm besonh d'informators, e, dins nòstras equipas, avèm besonh los unes dels autres. La recèrca es jamai clavada, jamai definitiva ; mas esperam poder liurar d'ipotèsis pro crediblas, per respondre a un interest fòrt

del public (lo podèm mesurar dins las velhadas que fasèm dins fòrça vilatges, dins los corses o las conferéncias...)

Aquí comença lo trabalh « en aval », lo trabalh de la recepcion dels resultats d'aquelas recèrcas, que se vei dejà sus de panèls rotièrs, e que cal generalizar : es aquí que la toponimia pòt portar sa pèira a l'òbra comuna de la reconquesta de nòstre patrimòni.

BERGERAC

SAUZET Patrick (universitat de Tolosa II Lo Miralh - CLLE CNRS UMR 5263)
**La toponimia en Miègjorn Pirenèus e lo Repertòri Toponimic de las comunas
de la Region Miègjorn Pirenèu de Patrici Pojada**

La toponymie en Midi-Pyrénées et le Répertoire Toponymique des communes de la Région Midi-Pyrénées de Patrice Poujade

La Region Miègjorn Pirenèus a decidit e votat a la fin de 2007 un « Schéma régional de développement de la langue et de la culture occitanes » (Esquèma regional de desenvolopament de la lenga e la cultura occitanas). Aquel esquèma prevei, sens ne donar encara lo detalh, que la toponimia serà una dimension de la politica linguistica que la Region vòl desenant menar.

Levat qu'intervenga qualche evolucion radicala e inesperada de las competéncias de las Regions, s'agirà mai que mai de pedagogia e de proposicions. Los toponims coma sabèm, siá son solament una question d'usatge e an pas d'autre reglatge politic que municipal, per l'aprobacion e l'enregistrament de rectificacions cadastrals, siá, quand s'agís del nom de collectivitats (comunas, departament e quitament regions), la forma qu'es ben oficiala dins aquel cas, es enregitrada per l'Estat e es dins lo sol poder de l'Estat de la cambiar.

En demorant ça que la a un nivèl de suggestion e d'informacion, la Region poirà entreprene una mesa en valor e en evidéncia sistematica de l'occitanitat de la toponimia de la Region. Serà (coma o ramenta Patrici Pojada dins l'introduccio de son Repertòri, que n'anam parlar) un biais de metre França en conformitat amb las recomandacions, tant de la resolucion d'octubre 1981 del Conselh d'Euròpa coma de las de la Carta de las lengas regionalas e minoritàries que França (fauta de l'aver ratificada, encara) a ben signada. Serà un biais tanben de manifestar que la cultura e la lenga occitanas, en essent l'afar de totes los luòcs de la Region, son tanben l'afar de totes sos ciutadans. Totes abitan, quina pòscan èsser sas originas, un país occitan, son banhats de cultura occitana e d'aquel fach son Occitans.

Per intervenir dins lo domeni de la toponimia, la Region se'n deu donar los mejans, qu'en avent ges de competéncia tradicionala dins lo domeni, a pas tanpauc ges de servici que ne siá cargat. L'esquèma qu'es ara en vista fariá collaborar una estructura d'estatut public e una estructura associativa. Lo CROM (Centre de ressorsas occitanas e miègjornalas, ara simpla convencion entre la Region Miègjorn Pirenèus, l'Acadèmia de Tolosa e l'Universitat de Tolosa II – Lo Miralh, vendrà normalament lèu Gropament d'interès publica (GIP) e aurà, entre autres causas, vocacion a portar l'accion de la Region dins lo domeni de toponomia, en collaboracion amb l'IEO, Institut d'Estudi occitans, associacion presenta dins totes los departaments occitans e organizada en cercles locals dins un grand nombre de luòcs. Aquesta collaboracion es manifestada dins l'organizacion junta per las doas estructuras del collòqui d'Aush e la publicacion de sos actes.

Lo ròtle del CROM serà, en matèria de toponimia, de centralizar l'informacion e d'assegurar l'interfàcia entre l'expertesa universitària, l'expertesa de terren e finalament la demanda sociala de nominacion. Es sus la basa d'una informacion ben establida e d'una memòria organizada (banca de donadas toponimicas) qu'una politica publica de la toponimia, quitament s'es pas qu'una politica pedagogica, se poirà definir.

De la toponimia a la lenga

La toponomia, se la seguissèm fins al menut de la microtoponimia, es un camp (es lo cas d'o dire) immens e de la matèria inagotabla. Nos a semblat que lo primièr nivèl d'intervencion natural es lo del malhum comunal. Per aquò lo CROM a fisat a Patrici Pojada la preparacion d'un repertòri general de las comunas de Miègjorn Pirenèus. Aquela sintèsi uèi es prèsta. Per cada comuna, çò es mai de 3000, lo repertòri dona la forma oficiala actuala (la forma francesa s'òm vòl, veirem qu'es pas tan simple) e la forma occitana graficament e linguisticament restituïda se ne vira. Tanben dona una notacion fonetica que permet d'oralizar aquelas formas enregistradas per l'escritura. Per menar son trabalh, Patrici Pojada a pogut utilizar dins la màger part dels cases, de sintèsis ja establidas per departament, qu'a completadas per d'autres documents e divèrsas verificacions. Lo trabalh a l'escala regionala pretend pas invalidar las sintèsis a d'escalons mai reduches, al contrari permet de las far mai vesiblas e d'armonizar d'eventualas divergéncias dins lo detalh de las causidas. Mai prigondament, mòstra, sus una escala ja larga, aquela mescla de variacions localas e de recurréncias constantas que teisson la topnimia d'òc *deis Aups ais Pirenèus*.

La toponimia de la Region Miègjorn Pirenèu es occitana. Que mai poiriá èsser, ça que la ? Çò que se tracta es pas doncas d'occitanizar una toponimia qu'o seriá pas, mas si ben de gerir e valorizar a l'interior de la cultura occitana la toponomia naturalament occitana d'una region occitana. Evitem doncas se podèm los mots de « revirada » o de « traduccion » que nos escapan de temps en autre als uns o als autres. Parlem de mesa en valor, de restitucion.

S'agís que la toponimia siá un supòrt per la lenga e la cultura occitanas e que en retorn la lenga occitana aja presa sus l'espaci ont viu per l'entremesa de la toponimia, dels mots que dison los luòcs. L'evidenta e indefugibla occitanitat de la toponimia en país occitan, en Miègjorn Pirenèus coma endacòm mai, ajuda la recuperacion linguistica, legitima aquela recuperacion e la manifesta en retorn dins l'espaci public. Me serviguèri dins una autra escasença de l'imatge de las « paraulas geladas » de Rabelais (Quart livre 55-56). Rabelais imagina que sos eròis, Pantagruel e Panurge, navigan dins de mars septentionalas del climat tan freg que las paraulas prononciadas se gèlan per l'aire, e se pòdon puèi amassar coma de tèstes de glaça :

« Lors nous jecta sus le tillac plènes mains de parolles gelées, & sembloient dragée perlée de diverses couleurs. Nous y veismes des motz de gueule, des motz de sinople, des motz de azur, des motz de sable, des motz dorez. Les quelz estre quelque peu eschauffez entre nos mains fondoient, comme neiges, & les oyons realement. Mais ne les entendions. Car c'estoit languaige Barbare. »

Los mots occitans dins la toponimia, pels que desconeisson la lenga, son coma gelats. An benlèu de colors, coma las « parolles gelées » de Rabelais, d'evocacion foscas, mas pas de sens. En tornant aprene la lenga, los mots se desgèlan e se fan tornarmai ausir e entendre. Invèrsament, entendre la toponimia occitana es començar d'aprene la lenga. Aital la toponimia conten una quantitat de mots ordinaris. « Puèg », « Pradas », « Castèlnòu », « Pont », « Riupregond » ; « La Ròca »... de mots vius e transparents de la lenga occitana que cada parlaire mestreja e entend, que la majuscula, l'univerbiacion, l'abséncia d'article se ne vira e lo contèxt li dona un funcionament particular. Los que coneisson los noms dels luòcs nomenats « puèg », « castèl », « prat », « hreishe » etc. sabon d'occitan sens saber que ne sabon ». En lor fasent prene consciéncia de çò que sabon, podèm esperar que li farà gaug de ne saber e de ne practicar mai.

E mai per qual sap la lenga, la toponimia es pas tota transparenta totun. Arriba qu'a travèrs l'occitan ausissèm de latin o qualche « lengatge barbar » per demorar amb Rabelais... Mas que son origina se pèrda dins la nuèch dels tempses preïstorics, o que siá euscariana, celtaica, latina o visgòta, la toponimia opaca, la qu'es pas de vocabulari quotidian dins un usatge especific de designacion, es marcada per son integracion fonetica a l'occitan. Se sap qu'una bona marca sul terren del passatge del país d'oc al país d'oïl es lo passatge del noms de vilatges en *-ac* al noms en *-ay* e *-y*, dels *Savinhacs* als *Savignys*, qu'illustran respectivament lo tractament occitan e francés del latin *-ACUM*. Poiriam multiplicar los exemples, rapelem solament que s'era pas occitana, *Tolosa* seriá pas *Tolosa* ni *Toulouse* mas probablament *Toleuse*.

Pasmens, es vertat que la toponomia occitana foguèt integrada al sistèma linguistic francés. Tot còp sens trop cambiar la letra e quitament los sons. Tot còp ça que la, al prètz de desformacions o de confusions divèrsas que lo restabliment de designacions autenticas e doncas occitanas demanda de corregir. Cita Patrici Pojada dins son prefaci *Pàmias* (transpausat del grèc Απάμεια en sovenir la preséncia occitana en Tèrra Santa) que foguèt adaptada en *Pamiers* pel francés. S'agís probablament, coma o suggerís Patrici Pojada, d'una confusion de sufíxes e d'un alinhament suls mots en *-ièr* que son pro frequentes (cf. amb de formacion differentas ça que la *Besièrs* o *Vivièrs*...). Mas la transformacion vesedoira de *Pàmias* en *Pamiers* es pas d'un biais plan differenta de la d'*Albi*, ['alβi] en occitan (amb l'accent sus la primièira sillaba) en *Albi* francés [alb'i] amb l'accent final, que ni l'una ni l'autra accentuacion se vei pas dins l'escritura. Notem que l'integracion dels toponims occitans dins lo sistèma grafic francés es pas totala. *Agen* se pronóncia en francés [aʒ̪ɛ̃] e pas [aʒ̪ã] et lo *-t* final de *Lot* (per *Out*), *Aubiet* o *Mazamet* (per *Masamet*) s'ausís o arriba que s'ausisca tindar, contra las règles acostumadas del francés. Tanben quelques *-lh-*, e *-nh-* a *Graulhet*, *Paulhan* o *Genolhac*, a *Golinjac* o *Manjac*, mantenon coma pòdon, ribon ribanha, las convencions graficas classicas de l'occitan.

FRONTON

FRONTONH

Los toponims occitans integrats a la fonologia e a la grafia del francés son puèi venguts oficials, oficialitat mai rigorosament definida a mesura que l'Estat se modernizèt. L'officialitat dels toponims integrats al sistèma grafic e fonic francés, pòt menar a l'oblit de son occitanitat. De fach, lo respècte de las institucions en plaça mena plan de monde a pensar que la forma administrativament retenguda, que la forma que se vei escricha, es la forma vertadièira e que tot çò de mai ne deriva. Es a la meteissa tendéncia que s'apren l'opinion correnta que los mots son dins los diccionaris (dins « *lo diccionari* » coma se ditz sovent) avant d'èsser dins la boca dels òmes e que la forma notada per escrich ten la mai granda autenticitat e lo primeiratge. Cal pas esitar a ramentar de longa que lo lengatge es primièr oral e que l'escritura es pas qu'un acompañament e un complement relativament recents, un pauc mai de cinc mila ans, contra los centenats de milhièrs d'annadas benlèu que l'òme parla. Ben segur, ni per èsser (relativament) recenta, l'escritura a revolucionada relacion a la lenga. Ne permet la fixacion, operacion paradoxala, que primièr es somesa a l'oral e lo servís, mas que lèu passa davant al punt de mestrejar la paraula d'ont sortís. Es vertat per tota lenga e per tota la lenga. O es tot particularament pels noms de luòc que son enregistrament et sa fixacion acompañan la possession de la terra e lo contraròtle del territori. Los supòrts de la toponimia, o doblidem pas, sons los cadastres, que marcan la proprietat, e las mapas que longtemps se son dichas « d'état major »... Deu sufrire a convéncer a quin punt la toponimia es seriosa. La primautat de l'escrich, enfortida per l'officialitat, la trobam en francés quand *Aulnay* ne ven a se prononciar [oln'ɛ] en fasent passar l'-l- de la decoracion etimologica a una prononciacion que se volè escrupulosa, o quand es vengut la règla (contra l'usatge indigèna local) de far ausir (paur de mancar una letra) l'-s finala de *Rungis* o *Ris-Orangis* (mas pas encara la de *Paris*... en francés). Carricaturalament, en domeni occitan sabèm que de regents s'apliquèron a far prononciar [s'eks], segon l'escritura e sas convencions en francés, e contra la costuma dels estatjants, lo nom d'un vilatge que sa forma oficiala es *Seix*... Sabèm tanben que, tre que passam los limits d'un país de mai en mai pichòt, los locutors occitanofòns coneisson lèu pas mai que la forma que lor liura l'ortografia francesa e qu'an après a l'escòla o sus la carta Michelin. Levat segur pels qu'an estudiada la lenga, a l'escòla o a l'ostal, es pas que ras dels flumes concernits que se li dona (que se li donava ?) son nom occitan, que se parla de *Léger*, e non pas de **Loèra*, de *Ròse* e non de **Ròna*, de *Garona*, de *Baïsa*, d'*Aude*... Las formas escrichas dels toponims, quinas que sián, cossí que sián estas fixadas, an tendéncia a s'impausar a l'usatge. Es una bona rason de voler las restablir dins sa forma autentica e trabalhar a ne far al contrari un vector d'occitanitat. Es tanben una rason de far atencion a çò que fasèm.

Far atencion a çò que fasèm, vol dire se fondar suls dos pilars essencials de la toponimia que son las atestacions istoricas e las formas orals. Tant coma a pogut Patrici Pojada las a utilizadas e las cita dins son repertòri. Una institucion que volrà permetre la recuperacion de la toponimia occitana deurà primièr de tot recampar e metre a disposicion aquel saber, coma lo podèm tirar d'un costat de las fonts istoricas e d'autre costat de las enquèstas linguisticas.

L'ISLE JOURDAIN

L'ISLA DE BAISH

Relativizar la recuperacion toponimica per la capitar

La restitucion toponimica es una operacion importanta mas la cal relativizar per que siá utila e ben menada.

Una primièira relativizacion es que la restitucion toponimica a pas de sens se se marca pas dins una politica linguistica globlala. Servís pas a res d'escriure sus quelque panèl « TOLOSA » luòga o a costa de « TOULOUSE » se degús sap pas desencodar foneticament [tul'uzɔ] e sap pas manca perqué aquelas letras son estadas pintradas sus un panèl. La recuperacion toponimica deu acompanhar la recuperacion linguistica. Cada mesa en plaça de nominacion integrada dins lo sistèma grafic pròpri de l'occitan demanda e permet una explicacion, una comunicacion. Escriure *Tolosa* demanda e permet (e l'ambiguïtat resumís la dinamica possibla de l'operacion de recuperacion) d'explicar lo fonctionament e l'origina del sistèma grafic occitan etc.

Una segonda relativizacion deuriá empachar en particular las posicions tròp trencadas, e d'aquí las oposicions absolutas, per dire pas integristas dins la gestion de la restitucion toponimica. La topononimia notada sus un panèl a pas vocacion a èsser **tota** la realitat linguistica de la designacion occitana. O serà pas justament que se la recuperacion toponimica es pas inscrita dins una recuperacion linguistica globala. Autrament dich la recuperacion toponimica devent un enjòc dramatic e potencialament (e derisòriament) conflictual quand remplaça una politica linguistica globala. Se los panèls en occitan son l'arca de Noè que deu emportar per l'eternitat la vertat de la lenga estivada dins sa fusta e entre sos amadièrs, es evident que l'enjòc ven intens, tròp intens. Se los panèls son un element d'un dispositiu global e son acompanhats d'un ensem d'autras practicas (senhalizacion, ensenhament, preséncia dins los media), los podèm considerar mai tranquillament. Per exemple, dins aqueste cas, serà pas un problema de destriar la forma notada e la forma d'emplec quotidian. Es normal que se marque dins una senhalizacion que deu èsser a l'un còp oficiala e explicita per totes « VILAFRANCA DE ROERGUE », mas deu pas empachar de dire « *La Vila* » dins la convèrsa quotidiana. Lo discors d'acompanhament (sabi pas se i a ja de panèls en notacion occitana a Vilafranca de Roergue) desenvolopat entorn de la toponomia deu senhalar l'existéncia d'aquela distància. Es coma dins lo cas encara mai clar de las vilas qu'an un escais : degús (que sàpia ieu) a pas prepausat de senhalar o indicar « *Lo Clapàs* » en plaça de « MONPELHIER » o « *Babasoc* » per « NIÇA » (centre). Mas l'alternància *Montpelhièr / Lo Clapàs, Vilafranca (de Roergue) / La Vila, Niça* (centre) / *Babasoc, l'Illa en Jordan / l'Illa de Baish / L'Illa* (tot cort !), e benlèu *Tolosa / 'Esta Vila'* fan partida del saber linguistic dels estatjants de las vilas consideradas. Lo nom oficial o afichat es un element de la designacion d'un luòc, es pas, e deu pas èsser, tota la designacion. Amb aquela logica s'acceptarà sens problemes que d'afichar a l'entrada de la vila o dins los panèls que la senhalan : *Castèlsarrasin* (forma impecablamet occitana) es pas causir contra la forma populara, o puslèu « paritària », de conivència, « Los Sarrasins », nimai contra l'acorcha « Castèl »... Las formas fan un sistèma que s'agís de reconéisser, transmetre e far viure entorn de la forma mesa en plaça publicament, sens lo redusir a un de sos termes.

LAGUEPIE

LA GUEPIA

Los noms de luòc vivon pas solament suls panèls

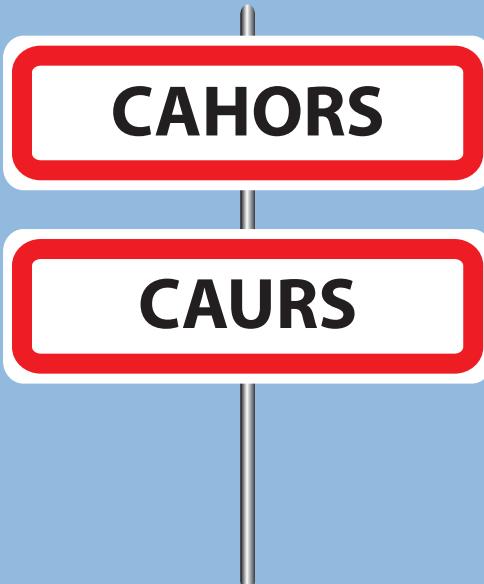
La recuperacion de l'occitanitat de la toponimia a pas per fonsion de calhar, de fixar una forma que seriá LA designacion absolutament autentica d'un luòc. Al contrari s'agís d'activar la capacitat de l'occitan a designar, oficialament e tanben quotidianament.

O avèm dich de lanç, es pas a l'òrdre del jorn d'establir la forma en notacion occitana dels noms de luòc coma designacion oficiala de las comunas de Miègjorn Pirenèus. Es pas dins las competéncias de la Region e pas (que se sàpia) dins sas demandas. Pasmens lo repertòri de Patrici Pojada que dona de formas en notacion occitana per cada comuna es coma una imitacion o una propedeutica d'oficialitat. A aquel títol s'amerita las relativizacions qu'avèm dichas : la nominacion oficiala es pas tota la nominacion. Invèrsament deu acarar los meteisses problèmes coma la nominacion oficiala integrada en francés.

Deu primièr far de causidas notacionals coerentas. Una bona part de las causidas seguisson de l'adopcion de la grafia classica. Es pas inutil d'insistir sur la dimension grafica. D'un biais « Toulouse » es una forma occitana. O es perque la forma que seriá sortida en francés del latin TOLOSA seriá estada, o avèm ja dich, quicòm coma **Toleuse*. Sul pacte, podèm sens dificultat trobar de tèxtes que son estat volguts coma de tèxtes escriches en occitan e ont la realization [tul'uzo] del nom de la vila se nòta « Toulouse » ou « Thoulouze ». Invèrsament, la grafia « Tolosa » pòt menar a d'oralizacions del tipe [toloz'a] qu'an pas res d'occitan e pòt arribar que que tal parlaire sàpia pas religar son [tul'uzo] oral amb lo panèl que pòrta « Tolosa ». Es çò qu'explica la causida pedagogica del panèl d'entrada de « Lègavin » (francizat en Lèguevin) qu'en mai de la forma en grafia classica dona un « Lègobi » ont l'usancièr non alfabetizat dins sa lenga se reconeis benlèu melhor. Lo passatge a la grafia classica paua aital sovent problema : sens pedagogia (o comunicacion) va contra lo sentiment d'occitanitat espontanèa de remplaçar *Gourdou* per *Gordon*, o *Tayrac* per *Tairac*... Aqueste tipe de cases mòstran ben que lo restabliment grafic (per la grafia classica) dels toponims occitans a pas de sens qu'en relacion amb una difusion de la coneissença de l'occitan excrich, al mens d'una idèa de basa de sos principis. La grafia classica impausa sovent la pedagogia. Mas es pas inutil de notar que sovent la grafia s'es conservada e que tot çò que cal faire es ne donar la clau : lo panèl de *Golinjac* a pas besonh de cambiar... mas soi pas segur qu'un pauc de pedagogia fonética siá inutila, quitament tot prèp del luòc concernit. Generalament, son los noms de luòc que sa forma es encara o ja conforma a la notacion classica que pausan mai de problèmes. Quand passatz o quand tornatz de « Toulouse » a « Tolosa », o quitament de « Blagnac » a « Blanhac », se passa quicòm. Podètz metre una placa, estampar una plaqueta e explicar lo cambiament. Mas que far a *Agassac*, *Alan*, *Albiac*, *Anan*, *Arbon*, *Arconac*, *Arquisat*, *Artigat*, *Aubin*, *Audinac*, *Aulon*, *Aurin*, *Ausson*, *Bagert*, *Balacet*, *Banat*, *Baren*, *Barjac*, *Blajan* *Tabre*, *Taussac*, *Unac*, *Unzent*, *Urau*, *Urs*, *Ussat*, *Usson*, *Vals*, *Ventenac*, *Verdun*, *Vernet*, *Vilaudric*, *Vilhac*, *Vimenet* per citar quelques exemples, e sens parlar dels cases ont la restauracion de l'occitanitat del nom de luòc serà pas que l'afar d'un accent apondut o levat, d'una letra cambiada o d'un jonthent suprimit ? Val de far una placa nòva e distincta per remplaçar « Ségur » per « Segur » o « Tauriac-de-Camarès » per « Taurias de Camarés » ? Tota aquela toponimia ja oficiala e ja occitana se valorizarà mai que tot per la presa en compte d'ensem de la toponimia occitana. Lo libre de Patrici Pojada permet aquela presa en compte globala, que permetrà a son torn d'autras promocions generalizadas de la toponimia de la Region, coma rebat de son occitanitat. Lo pegasolet « salvatge » : VILATGE OCCITAN que vesèm florir d'aici e d'alai, es benlèu una bona pista. Poiriam imaginar de far córret un signe simbolic entre totes los noms de luòc del país d'òc.

D'altres còps encara, la grafia classica mena a renonciar a de formas istoricament autenticas mas qu'usan de solucions graficas non retenguda dins l'elaboracion modèrna de la grafia occitana, coma *Seix* ja citat o *Foix*, que l'integracion en notacion alibertina transforma en *Fois* e *Sèish* respectivament : *Fois* en tant que la vila es dins lo domeni lengadocian, e mai se pronóncie localament [fujʃ], *Sèis* [sɛʃ] en tant que forma gascona. *Foix* e tant occitan coma *Fois* o *Foish*... Simplament una grafia d'usatge fixada segon de critèris modèrnes demanda una sistematizacion que la lenga medievala desconeissiá. Dins la logica de la regulacion normativa alibertina, *Seix* o *Foix* son d'arcaïsmes grafics, coma *Aux* que s'es agut escrich per *Aush* (*Auch* oficialament). La recuperacion occitana de la toponimia, arriba que siá una modernizacion. Siá dich pels que nos fariá repròchi d'arcaïsme.

Es pas inutil al punt que sém arribats, de parlar de l'etimologia. Es un repròchi fach tot còp a la grafia occitana d'èsser trop etimologica e de sarrar pas pro las formes foneticas. Es probablament mai vertat pels parlars del nòrd o de l'est, qu'escafan dins sa prononciacion bon nombre de consonantas, que per l'occitan central o lo gascon. Mas es vertat que sovent escrivèm de tal o tal biais a causa de las prononciacion dels autres, e doncas finalament de la prononciacion dels aujòls. Escrivèm a Tolosa *vin* per [b'i] amb *v-* a causa dels Provençals e dels Lemosins, e *-n* finala a causa dels Gascons e dels Provençals encara. Es un pauc mai complicat, mas permet de far funcionar la lenga dins sa diversitat. En toponimia arriba que l'etimologia siá totalament desconeguda, e tant val dins aquel cas escriure al mai simple. Arriba tanben que l'etimologia siá coneguda, mas que siá pas evidentament util de la seguir per fixar l'escritura. Patrici Pojada evòca lo cas de *Brassac*, *Gensac* e quelques autres luòcs que l'etimologia estrictament seguida deuriá far escriure *Braçac*, *Gençac*. La consequéncia d'una o l'autra solucion sus la prononciacion es nula (levat dins l'ipotèsi qu'un parlaire dels pauques dialèctes que, coma lo de Samortenh en Vathmala, destrian foneticament «ç» e «ss» (*caça* e *passa* per exemple) volguèsse realizar aqueles toponims... La question se pausèt (Patrici Pojada o ramenta) per de mots comuns, *besson* e *tesson* que lo Conselh de la lenga s'accordèt a notar totjorn aital, e mai l'etimologia deguèsse menar a escriure amb *-ç-* dins cada cas. En toponimia, se pòt mesurar cas per cas, l'avantatge e e lo desavantatge de la distància notacionala al francés.

CAHORS

CAURS

Perilhs de l'etimologisme

Seriá de tot segur una error de far d'etimologisme sistematic, e confondre la mesa en valor de l'occitanitat de la toponima amb un retorn a las originas. Coma l'oficialitat francesa, l'arquelogia linguistica pòt rendre finalament pauc legibla l'occitanitat de la toponimia del país e risca de s'aprigondir dins la nuech dels tempses. Es plan divèrsament que disèm qu'un toponim es « celtic », « aquitan », « roman », « visigòt » e que disèm qu'es « occitan ». Dins lo primièr cas s'agís d'una origina, d'una explicacion, tot còp d'una ipotèsi, dins l'autre d'una apartenéncia e d'un fonctionament evident. Es occitana la toponimia de formacion occitana mas tanben la toponimia eiretada, anteriora per son integracion a la lenga. E l'enjòc uèi es de manténer la capacitat de d'integrar la designacion de l'espaci. Dins la mesura que la causida d'una forma occitana quasi-oficiala es pas, o avèm ja dich mas i tornam, la negacion de las autres nominacions, i a de cases qu'a un sens de seguir l'etimologia contra la forma orala modèrna. Aital de *Ròcamador*. Es un luòc celebre despuei l'Edat mejana, lo nom figura dins nombre de tèxtes e s'impausa que la forma afichada siá centralament *Ròcamador*, ont le primièr terme, *ròc* o *ròca* es conservat. La forma locala *Recamador* [r:ekomod'u] deu èsser enregistrada pels diccionaris, o donada a títol d'informacion suplementària dins la documentacion toristica per exemple. Inversament, lo nom de *La Guiòla* es celebre a travèrs sa forma modèrna amb una etimologia pas ben clara. Seriá totalament desrasonable (en mai d'èsser fals) de voler notar *la Gleisòla* per *la Guiòla* jol pretèxt que seriá la forma etimologica (segon una suggestion de Mistral). L'esitacion se pòt far al pus mai entre *La Guiòla* e *L'Aguiòla*... que se religan al nom comun detoponimic : *lo laguiòla*, i.e. lo cotèl de *L'Aguiòla*. Per resumir, a de sens, mai que mai per un luòc coneugut o important, de promoure dins l'usatge (quasi)oficial una forma istorica puslèu qu'una forma orala modèrna (que al contrari pòt servar sa valor e son usatge dins l'escambi oral o la comunicacion informal). Es afar sovent de mesura e de rason (e dins son libre Patrici Pojada ne manca pas). Es rasonable de notar *Requistar* segon la prononciacion [rekist'a] sens restablir o establir (!) un ipotetic *Ric Estar*... Es pas desrasonable de corregir las formas maltrencadas *lo Tarriba* ou *lo Biàs* formadas per una falsa analisi d'*Autariba* comprés coma *au* (a+lo) *Tarriba*. Los diccionaris devon enregister *Biàs* e *Tarriba*, e lo discors toponimic local se pòt legitimament desenvolopar sus aquela reinterpretacion. Mas *Autariba* o *Albiàs* son los melhors candidats a prene lo camin de l'officialitat. E cal pas desbrembar que « Vau a Albiàs » s'oraliza normalament coma [bawalβj'as], parièr coma *cal anar a Albi* pòt èsser [kalan'alβi] (a costat de *cal anar as Albi* que pòt èsser [kalanaz'alβi]).

Los restabliments etimologics moderats e sens conflicte excessiu amb la forma modèrna, son una excellenta causa dins la mesura que permeton de far parlar los toponims e de ne parlar. Supausi que i aurà aisidament consensus per pausar un « v » dins *Lo Vedat*, que ramente qu'èra un devés, un luòc « vedat », enebit al pastugatge. Se pòt discussir s'es util que la grafia senhale lo LUCIUS qu'es darrièr *Luçan* o se gardam *Lussan* e remandam LUCIUS als comentaris. Escriure *Còrdoas*, coma sus la placa d'entrada ja en plaça, nos signifique ben clarament que la bastida ramondenca prenguèt son nom de l'illustra ciutat andalosa de *Còrdoa*... La grafia torna l'istoria en memòria. Pòrta ça que la la complicacion que l'oral deu demorar [k'ɔrdɔs], e que calrà ensenhar a legir en occitan d'un costat *Còrdoa* [k'ɔrdwɔ] d'Espanha e d'autre *Còrdoas* [k'ɔrdɔs] d'Albigés..

Una question de coeréncia grafica que pòt semblar anecdota mas qu'es recurrenta es la de la notacion dels mots compausats. Es pas totalament clar d'entrada se cal escriure los noms de luòcs compausats (e ne manca pas !) amb un mot o amb dos. Dins los noms comuns, segon lo gra de fusion se nòta *vinagre* en un sol mot (-n- interiora prononciada e *vinagres* al plural), mas *rata penada* en dos (al mens pels que dison *ratas penadas* al plural). En toponimia un critèri simple e natural es de notar en dos mots, o mai, se l'article es present e en un sol s'o es pas. Aital s'escriu *Castlènòu* mas *Lo Mas Nòu*, aital nòta Patrici Pojada *Lo Bastit*, *La Cassanha*, *La Parada*, *Lo Molin Màger* mas *Puègcèlsi*, *Montdragon* e *Montalban* (e non pas *Mont Alban*, cf. la grafia *Mount-Alban* de Mistral).

Lo cas de l'article paua la question dificila de la rara entre nom pròpri e non comun. L'article d'un toponim que lo compòrta fa partida del toponim e doncas d'un nom pròpri. Pasmens demòra un mot (un mot leugièr e grammatical) de la lenga. La natura del nom pròpri impausa que se l'article es present, es totjorn definit (lo nom pròpri a pas de referéncia virtuala diferenta de l'actuala). Mas aquel article definit coma tot article coneis totes los tractaments combinatòris d'un article. Sabèm en francés la tendéncia « populara » o administrativa a dire « à Le Mans » o « Comune de Le Mans », en calhant « Le Mans » coma un sol mot. Es pas una tendéncia que trobem en l'occitan. Avèm *al Fossat*, *del Fossat*, *passar pel Fossat* etc. Del còp es dificil de demandar a cada locutor de l'occitan d'emplegar la forma locala de l'article quand parla d'un luòc. La gimnastica dialectala es un pauc perilhosa que fariá dire : « Per anar deis Santas au Mont cal traversar le Mas (d'Asil), e'ths Angles ». Serà normal que cadun (en general) utilize son sistèma d'article : « Per anar de las Santas al Mont cal traversar lo Mas, e los Angles », « Per anar deis Santas au Mont cau traversar lo Mas, e leis Angles », « Entà anar deras Santas au Mont que cau traversà'th Mas, e'ths Angles » etc. Es probable que mai que mai dins los luòcs d'importància reducha la forma locala s'impausa quitament dins la senhalizacion, mas qu'a escala mai larga circularàn de formas integradas. Es un pauc parièr per las formas *Sant* e *Sent*. La darrièira pòt èsser la resulta d'una evolucion occitana autoctòna, mas qualqu'un qu'emplega *sant*, *santa* coma mots de la lenga tendrà naturalament a generalizar aqueles mots en toponimia.

Tanben l'occitan utilizat en equivalent o en parallèl a las formas encara oficialas deu resòlver los meteisses problèmes coma calguèt resòlver en francés. Se las formas occitanas devon servir sus una mapa, per mandar una letra o un còli, per parlar d'un luòc dins la premsa o a la television, devon pas presentar d'ambiguïtat, e cal precisar de quin *Sant Martin* o de quin *Puèg*, de quina *Vilanòva* o *Vilafranca* s'agís. Sabi ben que i a lo còde postal mas podèm pas parlar de longa en còdes... La constrencha pesa pas evidentament quand se parla dins un cercle estrech, mas justament s'agís de far sortir l'occitan de l'emplec dins lo cercle estrech de la familha. La solucion correnta es çò que se sona sovent « determinacion », mot mal causit d'un punt de vist linguistic que s'agís puslèu d'un complement que d'un determinador, linguisticament parlant. Per aquò dirai puslèu expansion. Es pas inutil de poder aital precisar *Sent Martin de Caralp*, *Sent Martin d'Oides*, *Sant Martin de l'Enna*, *Sent Martin de Goèina*, *Sent Martin-Gimoés*, *Sent Martin de Vèrn*, *Sant Martin de la Guépia*, totas comunas de la Region Miègjorn Pirenèus. Aquò daissa encara pasmens, totjorn per las solas comunas de la sola region Miègjorn Pirenèus, un bon nombre de *Sant Martins*, sens mai. Vòl pas dire que lo besonh de precision existisca pas, vòl dire solament qu'es pas absolut (per que i a d'autres mejans de levar l'ambiguitat quand cal). Se dins un cas s'atròba que i a pas d'expansion occitana d'un nom acceptabla, nos en podèm passar (mas seriá incommode de far una règla d'aquela renonciacion que deu demorar l'expcion).

Remetre la toponimia en movement

Tornarai insistir en conclusion sul fach que la recuperacion occitana de la toponimia es pas un calhament, mas una remesa en movement. Es lo sens de la publicacion del repertori practic de Patrici Pojada. La remesa en movement demanda l'exigéncia, l'esfòrç e la qualitat mas deu evitar los escuèlhs dels integrismes, que sián etimologics coma localistas. La toponimia es un bon simbòl de l'occitanisme, que demanda de longa de gerir la tension creatritz entre identitat locala e apartenéncia larga, entre present viscut e istòria mai o mens recenta, entres sciéncia e socializacion. Lo punt mai important es que l'atencion a la toponomia, lo restabliment o l'establiment de la forma grafica classica dels toponims, an pas de sens en defòra d'un projècte global de sosten e de promocion de la lenga occitana. Es inutil de restablir *La Bastida del Vèrn* per *Labastide de Vert* se degun sap pas çò qu'es un « vèrn » e una « bastida ». Es inutil d'afichiar “**Tolosa**” a costat o a la plaça de “Toulouse” s'es legit tò-lò-zà e percebut coma de latin. Lo restabliment de la toponimia (amb son simbolisme fòrt del fach que “cobris l'espaci”) pòt pas èsser un substitut de politica linguistica e de vida linguistica. Al contrari es una escomessa e un engatjament a remetre la lenga occitana al centre de la vida sociala dels païses d'òc.

DEBAT

Joan Thomàs :

Mercés Patrick Sauzet d'aver menat sul debat aquelas questions que son fundamentalas en metent finalament fàcia a fàcia, las diferentes formas que siaguen orals, que siaguen etimologicas, e de préner per objectiu, e cresí qu'es justament l'objectiu d'aquelas jornadas la socializacion de la lenga a travèrs la toponimia. Alara, dins la seguida del programa de uèi, i a un debat de previst. Vos prepausi per ganhar un pauc de temps, sai pas quant de temps avèm, de passar a las questions dins la sala.

Intervencion de la sala :

Soi estat content d'ausir la presentacion de Sauzet qu'èra quicòm de remercable, e remèrqui un destriament fundamental. (Parli occitan perque, quand parli, pareis que lo mond me comprenon.) Me sembla important de destriar la foncion d'estudi e la foncion de socializacion.

Me sembla que sèm mai intelligents se comprenèm aquò. Alara, la foncion de socializacion es una foncion politica. Aver o aver pas un panèu a l'entrada dels vilatges es un quicòm politic, es una decision politica e sèm aici per persuadir los politics qu'es quicòm d'important. Mai èi enveja de dire un mot sus la foncion d'estudi. Es quicòm de fundamental e soi trist de constatar que dins una lista departamental que citarèi pas, tròbi d'enòrmes fautas. Pas nonanta per cent, ne tròbi un o dos per cent, mès i a de fautas e de fautas que son pas admissiblas. Quand sabi, perque o èi ausit mila còps que se ditz « Montadèth », coma « bèth » dambe un « è » dubèrt, coma « castèth », coma « capèth », eca, e que vesi escriut « Montadet », coma s'èra un diminutiu, aquò es una enòrma fauta. Lo gascon destria « èth » e « et », e donc cal començar per far un trabalh seriós al nivèl de l'estudi abans de metre en circulacion quicòm que siá pas un toponime escarraunhat. Alavetz, pels que sabon pas l'occitan, « escaraunhat » vol dire « deformat ». E pensi segondament a una causa que Patrick Sauzet i a fait allusion longament e a plan rason, es la tension entre fòrma locala, e la fòrma digam de « l'occitan larg », coma ditz el o « estandard » coma dison quelques uns. E cal acceptar aquò, e apuèi cal saber que la doas formas existisson non solament al nivèl teoric, mès al nivèl practic. Vau parlar en estandard aquí perque tot lo mond comprenga mai, mès soi de la Lomanha, ai ausit mila còps parlar d'una vila que s'apèla « Moishac ». E sus plaça, s'apèla pas « Moishac » [muʃ'ak], s'apèla « Moissac » [mujs'ak], que s'escriu coma en francés « Moissac » [mwas'ak]. La fòrma escrita estandard e la fòrma escrita francesa coïncidisson totalament aquí. Mas los gascons an pas tòrt de díser « Moishac ». Donc « Moishac » es una fòrma gascona perfectament admissibla, solament al nivèl gascon simplament. Pels gascons, « Moissac » se ditz « Moishac ». Pensí a quicòm de mai, alara, naturalament la question aquí se pauza pas : A l'entrada de la vila de « Moissac », caldrà escriure « Moissac », es pas la pena d'o tornar escriure, es coma en francés. Pensí a quicòm de plan mai conflictual qu'aquò. Es una pichona vila de Provença que s'apèla quicòm que se deu dire « Forcauquier » dins lo parlar actual. S'agacham los tèxtes vièlhs, aquò dona « Forcalquièr » en lengadocian. Alara sai pas se lo monde de Forcalquièr suportarián d'aver lo nom de lor vilatge a l'entrada ambe la fòrma lengadociana. Es completament impensable. Alara es aquí un dels problèmas fondamentals. M'arrèsti aquí.

Joan Thomàs :

Mercés, vòls respondre.

Patrick Sauzet :

Ben, cresí que òc, perque i a de cases ont las causas son relativament simplas efectivament e d'altres mens. Prengam lo cas de « Forcauquièr ». N'i a que dirián que cal utilitzar « Forcauquièr » en Provença e « Forcalquièr » en Lengadòc. Mas anam pas partir sistematicament dins de complicacions d'aquesta mena. L'« l » vocalizada fonologicament, es una règla istorica generala en provençal. Avèm coma nom comun *forn cauquier* en Provença e *forn calquier* en Lengadòc (al mens dins lo Naut Lengadòc). Mas en lengadocian un diftong [aw] davant [k], ont [w] ven pas de /l/, es possible foneticament (dins de mots coma *auca*, *pauquet* etc.). I a doncas pas de problema per utilitzar la forma locala pertot. Per prononciar una forma en essent a l'exterior, anam pas cambiar sistematicament las formas, las finalas en particular per las integrar al nòstre sistèma dialectal. Val per Provença e es parièr per las formas gascones. Las pr'exemple qu'an una -l finala vocalizada. Anam pas díser « Bordèl » per « Bordèu » en lengadocian. « Bordèu » es « Bordèu ».

Vengam-n'ara al cas de « Moissac » ~ « Moishac ». I a qualques formas que geograficament, dependon d'una tradicion grafica dobla. Coma per « Fois » qu'es prononciat localament en lengadocian amb una palatala [f ujʃ], mas que s'escriu en lengadocian « Fois », perque s'admet que en lengadocian, la palatalizacion de l'« s » se nota pas, mentre que coma en gascon la palatalizacion es sistematica e fonologica, se nota. S'escriu « Fois » en lengadocian e « Foish » en gascon, aquò's de cosina grafica normativa. Es aital, la complexitat, la cal gerir.

Mas per « For(n)cauquier », i metes una « n » tu a « For(n)cauquier » ? per notar *forn-* coma s'escrivíá inicialament etimologicament, qu'es *forn calquier*. Te pausi la question : notes l'« n » etimologica o pas ?

Jacme Taupiac :

Ieu meti pas la « n ».

Patrick Sauzet :

Se metes pas l'« n », considèras doncas la forma coma inanalisabla. E es un argument per generalizar la forma « Forcauquier » (amb -l- vocalizada) dins totes los usatges.

Intervencion de la sala :

Pòdi préner la paraula trenta segondas ?

A prepaus de l'article, Sauzet a parlat de la diversitat de l'article « le », « eth », « lo », mas i a quicòm d'encara mai grèu qu'aquò, es la supression de l'article que fa que i a un fum de toponimes que son escaraunhats, pensi per exemple a un vilatge de Tarn e Garona que s'apèla « le Masgrenier ». E es escrich sus un fum de papiers Masgrenier. Me sembla completament escandalós. I a un vilatge del Gers, del canton de Sent Clar que s'apèla « Lo Casteron », e ben sus la placa del vilatge, i a escrich Casteron. Simplament. Lo restabliment d'un article que siá « le » o que siá « lo » es encara mai important que la causida de la fòrma de l'article.

Joan Thomàs :

Mercés, i aviá una autra question aquí, e apuèi darrèr.

Intervencion de la sala :

Pausi la question sus un autre problèma, es quand òm a dins un lòc, una fòrma fondada sus una etimologia falsa. N'avèm pas parlat. Vos en vau citar dos. I a un vilatge, una vilòta de Tarn e Garona que s'apèla « Castelsarrazin » en francés. Normalament etimologicament, en occitan, deuriá donar « Castèlsarrasin », e lo monde del lòc l'apèlan, « Los Sarrasins ». Qué cal causir ? La fòrma etimologica socializada pròcha del francés o la fòrma locala en occitan qu'es pas jamai dicha en francés ? En francés, tot lo monde ditz « *Castel* ». En occitan « Los Sarrasins ».

Aquí un problèma. Se volèm anar cap a l'occitan, direm « Los Sarrasins », se volèm anar cap a l'etimologia o cap a una socializacion mai aisida, cal dire « Castèlsarrasin ». Pausi lo problèma, doni pas de solucions, soi pas un normatiu coma Tauiac, jo soi lo contrari. Daissi las causes.

Una autra etimologia bizarra tanben. I a un vilatge donc en Lomanha justament, e ben n'i a tres coma aquò que son dins la mèsma siutacion, tres, es extraordinari aquel. En latin èra ALTA RIPA, en gascon local dona « Auta arriba », contractat « Autarriba ». E çò qu'es vengut dins la fòrma locala, es « Le tarriba ». Es çò que dison le monde, alavetz, passar de... an comprés « Au tarriba » en dos mots. E donc es vengut « Le Tarriba ». Avèm la mèsma causa per « Aucamvila » qu'es vengut « Le Camvila ». Que cal causir ? Disèm la fòrma locala dambe « Le Tarriba » que digús comprendrà pas, enfin aquí òm compren pas res quand i a « Le Tarriba » en defòra del nom del lòc. O gardam « Autarriba » coma se deuriá gardar etimologicament. Donc son de problèmas aquí que son pas reglats. N'avètz pas parlat, e disi pas que se pòdon reglar aquí. N'i a mai d'un, n'èi trobat un detzenat en Tarn e Garona de formas coma aquò on i a una incompatibilitat entre l'etimologia, la fòrma socializada e la fòrma occitana.

Joan Thomàs :

Mercés, volètz respondre rapidament ?

Joan Rigosta :

Sèm aquí justament per ensajar d'avançar sus aquel punt. Se podèm au mens nos botar d'acòrdi sus quelques problèmas coma l'article o causas coma aquò, aurèm fait dejà la debuta del trabalh. E aquí es un problèma.

Patrick Sauzet :

Òc efectivament, pensi que i a pas de resposta absoluta generala. Es a dire que, aquò depend per exemple del luòc, de l'importància del luòc. Tanben, una vila a sovent mai d'un nom. Tolosa sovent es « Esta Vila » dins la tradicion literària es « la ville » « cette ville », Montpelhièr es « lo Clapàs » : « le tas de pierre », París es « Paname », es a dire qu'una vila pòt aver mai d'un nom e tanben, e donc « Castèlsarrasin », « Castèl », *j'allais dire, c'est pas du breton*. Si benlèu, mas es d'occitan tanben. Donc *Castèlsarrasin* es pas en occitan un problèma. Alara, se dison « Los Sarrasins » localament es benlèu la forma d'adreiça rapida en occitan e « Castèl » eventualement tanben. Mas de « Castèls » n'i a tantes ! En occitan e en

francés locals, doncas « Castèlsarrasin » es benlèu pas o pas gaire utilizat, mas es pas una rason absoluta per lo reténer pas coma nom afichat de la localitat. Levat que l'identitat locala cargue « Los Sarrasins » coma una marca d'identitat pro importanta per metre « Los Sarrasins » a la pòrta, volí dire a l'entrada del vilatge. (Sèm enregistrats, mon Dieu ! coma serà comprés aquò...) Mon vejaire (remandi a ma comunicacion) es puslèu de causir « Castèlsarrasin », mas se cal metre a l'entrada del vilatge una placa « Los Sarrasins », me sembla pas pausar un problema grèu, es un afar de negociacions, d'eficacitat amb la municipalitat e la población. Es coma l'« Isla de baish ». D'un biais, l'« Isla de baish », es damatge de pèdre l'« Isla En Jordan » amb la particula onorofica « En » e « En Jordan » que remanda al temps d'una Occitània gloriosa qu'aviá de possessions en Tèrra Santa, que lo « Jordan » d'aquel « Isla » es lo del nom de « Ramond Jordan », aquò me sembla istoricament important. Doncas d'un biais renonciar renonciar a l'« Isla En Jordan » es renonciar a totes aquelas referéncias. Mas l'« Isla de baish », qu'es la forma orala, a tanben sa valor e son sens. E localament se ditz « l'Isla », tot cort, pensi. Solament se cal precisar s'apondrà, « de Baish o « En Jordan ». Se deviái donar mon vejaire, ieu seriái per descaçar pas completament « En Jordan », qu'a istoricament una pertinéncia fòrta. Per « Autarriba », eventualment ieu pensi que cal benlèu daissar l'etimologia per las fichas e per la sciéncia e se locallement es « le Tarriba », e ben l'etimologia serà amusanta e interessanta d'explicar, mas serà « le Tarriba » o « lo Tarriba », sai pas coma se va realizar, « le Tarriba » perquè pas ? Finalement aquò dona un pauc de poesia a la toponimia. Per que d'un biais la reanalisi, l'error, la falsa etimologia es una forma d'apoderament per los parlaires.

Joan Thomàs :

Mercé. Una autra question ?

Claude Pierson :

Nani, es ua remarca. Coma parli pas lo Gascon blos e naturau, soi un estrangier vengut de l'autre costat de Garona que volerí diser a Mossur Tauiac que quand avèm hèit la lista de las comunas deu Gèrs, sabiam plan que i auré pècas aquí dedins e sèm plan contents quand quauqu'un nos balha una entresenha entà diser : aquò va pas, aquí benlèu vos ètz enganats, e demanderèi simplament de hèr aquò un pauc mes cortesement e de pas parlar de fautas enòrmes pr'amor qu'avèm escrits Montadet au lòc de Montadèth. Aquò es a diser benlèu sus plaça que lo « e », plan sovent dins lo Gèrs, sabèm pas, es coma las pòrtas, sabèm pas s'es barrat o dubèrt. Alavetz, sèm plan contents d'aver las remarques, mès un pauc de confraternitat *siuplèt* coma ditz Mossur Tauiac.

Joan Thomàs :

Una autra presa de paraula dins la sala ?

Intervencion de la sala :

Òc, avètz parlat aquí dels noms compausats, coma « Maufaucon », ieu cresí qu'avèm un dever d'ensenhar tanben. Es a dire socializar, mas tanben ensenhar per dire de pas faire de decas coma, pensi a un mòt del meu canton aquí que se ditz lo Montalet. E vertadierament, es « lo mont alet ». E donc lo monde an escrit « Montalet » en un sol mòt sul panèu, lo monde venon a dire lo « pic » de Montalet per exemple. Mentre que s'es totjorn apelat lo « ròc » de Montalet, aquò es normal. Mas lo « pic » de Montalet es una conariá. Se per exemple,

contunham de metre los noms tenguts aquí, « Montalet » en un sol mòt, lo monde contunharà de dire « lo pic del mont ». Mentre que se trapam un mejan... Se lo mòt es en un sol, mas cal que i a a una majuscula, una letra maja per ensenhar lo monde, per dire atencion, i a dos mots, e pas un.

E un pauc coma amb l'article, per exemple, per « La Bastida », se gaitatz « La Bastida », n'i a la mitat separat, la mitat en un sol mot, mas, mostratz al monde que quand mèsme, los abitants se dison « los Bastidians », ont que siá, cresí que cal desseparar...

Joan Thomàs :

Es una question a l'encòp linguistica e soslinha un punt de tipografia tanben.

Patrick Sauzet :

La question tanben es que se lo mond parlan pas que francés, Montalet serà que que siá...

Intervencion de la sala :

Just per dire que per exemple, s'es pas escrit en dos mots, lo monde vei pas que dinc Avairon a costat i a una bòria que s'apèla Alet, fan pas la ligason amb lo vilatge d'Aude que se ditz Alet-les-bains. Los patronims, que n'i a mai d'un que s'apèla Alet.

Patrick Sauzet :

La grafia es pas facha per cargar tot lo pes de la pedagogia. Podèm pas resumir un cors de toponimia e un cors de lenga dins una grafia. Cal ben acceptar que la toponimia especializada a besonh d'un saber a l'entorn... Se i a únicament un panèu tot sol, serà pas una politica lingüistica. Se i a pas d'escola a l'entorn e de socializacion, e ben efectivament aurem mes en plaça de mots que seràn pas de bon comprendre.

Intervencion de la sala :

Òc, mas aquí serà pas un problema, perque lo mòt s'escriurà çò mèsme... Es una question de ligar o de ligar pas.

Patrick Sauzet :

Sai pas se de ligar pas, que i aguèsse, la règla, l'article es clar, cal desseparar, pels compausats coma aquò, s'aplicam Alibèrt, avèm Monteleimard en un sol mot, Montalet parièr. Se en toponimia occitana, i a quelques vilatges que contravenon a la règla generala, degun serà pas mòrt. Se a Montalet, sembla essencial de metre un junhent, pensi pas que degun ne farà una malautiá. Aquò dit, tant valdriá, pensi pas que lo junhent o la tireta sufirà a far la pedagogia.

Intervencion de la sala :

Non, mas èra pas de júnher, èra de dire i a Alet.

Joan Thomàs :

Alara, nos demòra cinc minutats pel debat, passi la paraula al fons de la sala.

Pierre Lasserre :

Juste un petit mòt a prepaus de l'Isla de Baish e l'Isla en Jordan, ei jo que ne soi a l'origina de la mesa en plaça d'aqueuth panèu, i a vint o trenta ans, sai pas. Efectivament, es estat dificile de causir. E benlèu qu'auré calut botar los dus pr'amor que l'Isla de Baish e l'Isla en Jordan, es quand mèssma un pauc diferent a la fin. Sabèvam que l'Isla en Jordan exista dumpuèi fòrça temps, es dins la cançon de la crosada, los de l'Isla en Jordan. Mès las gents deu país disen l'Isla de Baish. E donc coma en francés, Jourdain i es, avèm causit l'Isla de Baish, mès bon, qué calèva hèr, botar aquiu dus panèus, ac sèi pas.

Intervencion de la sala :

Sus la question de Mont Alet, pensi que Mossur Martel a rason, avèm un cas semblable dins Òlt amb Monratièr, e lo cas de Castèlnau Monratièr, sèm totis d'acòrdi per dire que cal separar l'article del substantiu, mas perqué pas separar los substantiu de l'adjectiu ? Castèl Nau Mont Ratièr. Donc sai pas se cal far dos, tres o quatre mòts.

Patrick Sauzet :

Aquí, i a doas causas, i a la question de Jan, après la responsa que tiram de la gramatica, qu'es una part del debat, pas tot. Se botam lo Castèlnòu, consideram qu'es un sintagma, lo Castèl Nòu. Se i a pas d'article, Castèl nòu, s'es Castèlnòu Monratièr, aquí sembla qu'es pas un compausat a quatre tèrmes, son dos mots compausats accolats, donc es Castèlnòu Monratièr. Es çò que ditz la gramatica basicament. Aprèp de saber se cal èsser grammatical localament o se i a de rasons imperativas d'identitat locala que fan que cal pas seguir la gramatica, benlèu, mas aquí es quicòm mai...

Intervencion de la sala :

I aguèt un Mossur Ratièr, Ratièr es un nom pròpri.

Patrick Sauzet :

Aquí l'idèa que quand un compausat, que siá nom-adjectiu o nom-nom, es pas, a pas d'article, es un nom compausat pròpri, i a pas pus de separacion entre los mots. Es tot, es una règla de gramatica. En grafia mistralenca, la nòrma es diferente.

Joan Thomàs :

Encara doas questions o remarcas...

Intervencion de la sala :

Ieu me sembla que cal gardar l'esperit d'Alibèrt que vol que generalament dins un mòt compausat... la grafia classica servís a representar la prononciacion d'un biais panoccitan. Après, quand i a le, cal pas cambiar per lo.

Patrick Sauzet :

S'es le, podèm pas escriure lo sus la placa, mas empacharà pas a prepaus d'aquel vilatge o vila, dins la premsa, poiràs pas empachar de trapar lo. Òm pòt pas aver una mapa dins lo cap per saber ont se tròba tal endrech. La carta es una causa, mas dins la paraula...

Joan Thomàs :

Encara una intervencion...

Intervencion de la sala :

La toponimia, dins fòrça còps, es una question de causida, a la fin tot lo monde serà pas d'acòrdi sus las causidas. Los occitanistas qu'an corrut pendent quaranta ans après ua arreconeishençia oficiau, ara que i a poders oficiaus, poders que representan la democracia, qui causeishen d'anar de cap a aquera via, pensi que'us cau ajudar en estar conscient que quand i a causidas, que son los elegits democratics que las sèrvan aqueras causidas, çò que podèm esperar, que se'n parla mes possible, mès sigur que causidas hèn que i a monde que son pas d'acòrdi. Que cau tanben véder que ua causida deu poder oficiau coma lo Conselh Generau, lo Conselh Regionau o atau, cau tanben après lo poder de l'oficialitat. Alavetz, qu'ei tostems un equilibri entre lo ben de l'oficialitat e lo problema de las causidas que contenta pas tot lo monde.

Joan Thomàs :

Efectivament, pensi que... benlèu podètz respondre l'un o l'autre... La socializacion de la lenga deu passar per la toponimia.

Joan Rigosta :

Coma disiá tot ara qualqu'un, cal pas cap d'integrisme d'una part, d'autra part, cada toponim a viscut sa vida a son biais e donc a agut sas aventuras, mesaventuras, accidents, nafraduras, enfin, *il lui est arrivé plein de choses au cours des siècles*, e uèi ne cal téner compte, aquò exista. Se Autarriba es vengut Tarriba, es atal. Podèm pas anar contra aquò, se que non, seriam en tren de depausar de fòrmas. Tant que ne fa, perqué pas botar lo castèl de los sarrasins. Se cal malfisar de la fòrmas artificialas. Aquò vòl dire que se caldrà botar d'acòrdi sus de causidas, sus de prioritats, e d'una autre part, caldrà daissar una talvera de libertat. Autrament, i arribarem pas.

Patrick Sauzet :

Un element tanben, pauza la question de l'oficialitat. Es a dire de la validacion politica. E aquò se pauza tanben quitament per la lenga. Se sap que las nòrmas lingüísticas s'impausen pas realament que lo jorn que i a un poder collectiu, que finalament establís aquò. E donc es difficile de depausar una nòrma sens poder. Donc aquí d'un biais quand una collectivitat reconeis, coma lo Gèrs que uèi publica una lista de formas e mai s'es pas sancionada per una votacion coma en principi, i a ja una forma de validacion. Alara un exemple benlèu que i pensas, es lo nom d'un departament coma Nauts Pirenèus, o Hautas-Pireneas. Aquí es la question. Vòli dire que l'oficialitat a un poder important. Mas tanpauc, a pas tot lo poder. E cal veire que la lenga existís. E i a d'autors qu'escrivon e que parlan deras Pirenèas o deths

Pirenèus. Ne parlan, s'escriu, lo nom d'un departament es una causa, mas lo mot Pirenèus o Pirenèas o Montcerdans, existís tanben e viu dins los escriches e dins la literatura, dins la premsa, donc cal botar d'importància a l'oficialitat, mas cal pas comptar tanpauc, aquò farà pas tot, ni la gramatica normativa, ni l'oralitat espontanèa del pòble. Cal pas cercar l'instància absolutuda, cal negociar de compromeses eficaces.

Joan Thomàs :

Sus aquelas bonas paraulas, cresí que nos cal clavar lo debat.